

TRGOVSKA LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D,
45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 240 D. —

Ljubljana

a četrt leta
e v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 19. junija 1924.

Telefon štev. 552

ŠTEV. 72.

Za obrambo naše industrije in našega dela!

Vprašanje carinske tarife je odločilne važnosti za gospodarske prilike v vsaki državi. Carina je prvotno pod različnimi oznakami imela v prvem redu fiskalne namene. Državne uprave, deželni knezi in mesta so se posluževali te uredbe, da jim je donášala redne dohodke, ki so bili otipljivejši vir nego davki ob času še nezadostno razvite finančne uprave. Carino na prevoz blaga preko držav so kot prometno oviro kmalu opustili. Izvozne carine so bile že v normalnih razmerah pred vojsko redka izjema. V času po veliki vojski so zopet oživele. Finančna uprava države je segla po njih iz fiskalnih razlogov, ker so nudile ob živahnem in izplačnem izvozu precej popularen in lahko dosegljiv vir dohodkov. Izvozne carine so pa pri nas in tudi drugod služile po vojski tudi v ta namen, da so zadrževale izhod blaga na tuja tržišča, kamor so vabile vsled krepkejših valut višje cene. Prve čase po vojski so prišle izvozne carine močno do veljave kot vpoštevani regulator cen na domačem trgu in kot obramba za domačo obrtnost in industrijo. One so branile razprodajo doma potrebnih surovin v inozemstvo. Jasno je, da producenti kakor kupec, ki sta se trudila poiskati si najvišje dosežnih cen potom eksporta, nista bila prijazna umetni izvozni barijeri, ki jo je narekovala iz višjih ozirov državni gospodarski politiki skrb za najširše plasti domačih konsumentov ter skrb za potrebe nacionalne obrtnosti, ki je neogibno rabila gotove domače surovine za svoje izdelke. Šesto leto po vojski je ostalo le še nekaj vrst blaga pod izvozno carino, ki je odločno milejša ter predstavlja stavbo, ki je pač le začasna in čaka, da jo odkrijejo polagoma, najbrže pa tudi do malega podro.

Uvozna carina pridobiva po veliki svetovni vojski na važnosti vsepovsod po svetu. Uvozne carine vržejo državi lepe dohodke, ali v celoti predstavlja uvozna carina v glavnem upravni instrument, kateri je v modernih gospodarskih prilikah postal nepogrešna uredba za varstvo nacionalnega in sicer tako agrarnega, kakor industrialnega in obrtnega dela. Proizvajalni pogoji so v različnih državah tako raznovrstni, različne v stroških izdelave in predelave so za industrialno in obrtno delo v posameznih gospodarskih celotah tako velike, da bi industrija in obrt osobi v državah, kjer je produkcija še mlada in ima le mlado, nezadostno izvežbano delavstvo na razpolago, zapadla neogibni hitri gospodarski sušici, ako ne bi jo varovala v razumnih in potrebnih mejah zaščita uvozne carinske tarife. Skrb za splošno gospodarsko blagostanje in pokrivanje najvažnejših življenjskih potreb v mejah lastne domovine ter želja, nuditi širokim krogom prebivalstva trajno delo in reden zaslužek, nujno nareka vsaki državi, katere stremi po gospodarskem napredku in gospodarskem izpopolnjevanju, da potom pametne, vsakokratnim gospodarskim prilikam ustrezajoče gospodarske politike varuje z zadostnimi carinskimi tarifami in carinskimi zakoni pridobitno delo v državi. Zadovoljiva rešitev carinskega vprašanja spada med najtežje gospodarske probleme. Pravo in srečno pogoditi, tako, da se ne seže ne preblizu in ne predaleč, ni lahka stvar, zakaj carinski zakoni zadevajo skoro ne-

pregledne sklade gospodarskih interesov, ki so si neredko navzkriž. Sodil bi odločno krivo, kdor bi videl v carinskih postavkah, katere predstavljajo v obstoječih prilikah ekonomsko utemeljeno in potrebno varstvo domačemu delu in trudu, samo dražilni moment. Lastna industrija gotovih strok osobi v mladih državah, katere se stoprav gospodarsko uveljavljajo na zdrklem kupčijem poprišču sredi neusmiljenega priliska vnanje nadmočne konkurence, zasluži na vsak način skrbno pozornost in uvideno negovanje, ker praviloma obratuje pod neprimerno neugodnejšimi produkcijskimi pogoji iz finančnih, tehniških, mezdnih in celega niza drugih razlogov. Lastni industriji in obrtnosti pa se ne more odreči nobena država, ki hrepeni po gospodarskem in kulturnem napredku. Odpreli domači trg na sležaj svobodno uvozu tujega blaga ter pokrivali fabrikate z nakupovanjem pri spretnostih in umnejših sosedih, češ tako je najcenejše, bi se reklo odpovedali se trajno gospodarski povzdigi in boljšim gospodarskim prilikam ter ostali za vedno gospodarski suženj naprednejših sosedov. Ne more biti dvoma o tem, da bi bila v jedru pogrešena gospodarska politika, koja bi zanemarjala potrebe obstoječe domače industrije, ki je življenja in dela zmožna ter ima že lepe tradicije in izkušnje, ter jo puščala brez potrebne carinske zaščite na milost in nemilost brezsrčni inozemski konkurenci, katere proizvaja in prodaja navadno pod dosti ugodnejšimi pogoji. Ko ubije tujec domače delo, bo cene samolastno narekoval.

Z zadoščenjem pozdravljajo gospodarski krogi v Jugoslaviji, da se trudi trgovinski minister gosp. dr. Krizman pridobiti za svoj delokrog zopet oni vpliv, ki gre v gospodarski politiki vsepovsod trgovinskemu ministru. Le predlog je bilo trgovinsko ministrstvo naše brez zadostnega vpliva, večkrat je bilo celo brez krmilarja ter je odločalo skoro izključno finančno ministrstvo v vprašanjih, ki so po vseh državah prerogativa portfelja ministra za trgovino in industrijo. Industrialci in obrtniki v Jugoslaviji pozdravljamo prizadevanje agilnega gospoda trgovinskega ministra s prav posebnim zadoščenjem, ker si obetamo, da povede našo težko industrijo in obrt iz sedanje naravnost obupne depresije v interesu države, domače podjetnosti in domačega dela zopet v čase zadovoljive konjunktore. Od srca želimo, da nam bodi gospod trgovinski mister nagel in več vodnik iz sedanje gospodarske mizerije, zakaj našim poglavitnim industrialnim in obrtnim strokam preči, da omagajo in podležejo, ako šesto leto po razsulu starega režima ne dobe prepotrebne zaščite za svoje proizvode. Naši industrialni močno razviti konkurentje v Italiji, Avstriji, Ogrski, Češkoslovaški, Nemčiji so se obdali s carinami do temena navzlic svoji tehnični in komercialni dovršenosti. Naša država pa je v sedanjih prilikah svobodno torišče za inozemce, dočim naše najvažnejše industrije tako železna, masinska, usnjarska, oblačilna, čevljarška, papirna, lesna, konfekcijska že omagujejo in morajo podleči v enakem boju, ako skoro ne dobimo vitalno potrebne, sedanjim prilikam primerne carinske obrambe. Položaj se dnevno slabša, delavstvu in

podjetnikom grozi največja nevarnost. Ura je pozna, in čas je na delu zoper nas! Dr. Fr. W.

Neuspele metode.

Tožba se je podala zoper tvrdko D. K.-ja nasl. Jos. K. v S. V tožbi navaja tožiteljica, da je prodala in poslala toženi stranki po njenem naročilu za dogovorjeno in primerno ceno v svrhu nadaljnjega razpečavanja blaga v vloževanem znesku. Hkratu z blagom je tožiteljica poslala toženi stranki fakturo z opazko, da se plača v C. in da se na istem mestu smejo vlagati tožbe, ki izvirajo iz tega opravila. To fakturo je tožena stranka sprejela brez oporekanja. — Tožbi sta bila priložena račun (knjižni izvleček) in faktura, oboje glaseče se na D. K.-ja v S. Tožbo je sprejel, prevzel in vročilnico podpisal Jos. K. Ker se za toženo stranko na prvem naroku ni nihče oglašil, je izšla zamudna sodba po tožbenem zahtevku.

Zoper sodbo pa je podala toženka po Jos. K. priziv, češ da je iz priloge tožbi, t. j. iz računa in fakture, razvidno, da tožiteljica toženi stranki ni ničesar poslala; niti se ne glasi ne račun, ne faktura na ime toženke, marveč na drugo ime, namreč na D. K.-ja. Po § 396. civ. pr. reda pa je sodišče smelo smatrati za resnične vse navedbe tožeče stranke, kolikor niso opovržene po predloženih dokazih. A baš radi računa in fakture ni moglo smatrati za resnično, da je toženka kaj naročila od tožiteljice, kako blago od nje dobila; marveč je moralo baš nasprotno sklepati, da tožena stranka ni ničesar naročila, ničesar dobila, ampak da je naročil in dobil blago samo D. K. Navedbe tožiteljice se torej ne strinjajo s predloženimi dokazi; smatrati je torej, da tožena stranka s stvarjo nima nič opraviti; sedaj tožena stranka Jos. K. je popolnoma druga oseba nego v fakturi in računu označeni D. K.

Prizivno sodišče je priziv zavrnilo kot neutemeljen iz nastopnih razlogov:

Tožiteljica izločuje kupnino toženi

stranki prodanega in dobavljenega blaga. Tožena stranka izvaja, da prvi sodnik ni smel ugoditi predlogu, naj se izda zamudna sodba, temveč da bi bil moral tožbeni zahtevek zavrniti, češ da je iz predloženih listin, namreč po vsebini fakture in odnosnega računa sklepati, da tožena stranka D. K.-ja nasl. Jos. K. v S. ni ničesar naročila in ničesar dobila, marveč da je naročil in sprejel blago le D. K. ter da so torej glavne navedbe tožbe ovržene po listinah, predloženih po tožeči stranki sami. Ta izvajanja pa ne veljajo. Tožbi priložena faktura in račun sta res bila naslovljena na D. K.-ja v S. in ne na K. D. nasl. Jos. K. v S., kakor označuje prizivajoča se stranka tvrdko po polnem besedilu svoje firme. Toda radi tega se ne da še trditi, da bi bile po predloženih listinah ovržene navedbe v tožbi, da je tožiteljica predmetno blago prodala in dobavila toženi stranki. To se da trditi tem manj, ker je tožena stranka po nadaljnjih navedbah v tožbi, katere je prvi sodnik ob zamudi prvega naroka od strani tožene stranke moral vzeti za resnične, sprejela fakturo brez oporekanja. Prizivu je torej bilo odreči uspeh. — Tako razlogi prizivne sodbe.

Pripomniti bi le še bilo, da sta pravdni stranki prizivnemu spisu in prizivnemu priobčilu priložili svojo korespondenco. Iz dopisov, sprejetih in predloženih po tožeči stranki, je razvidno, da so bili pisani na papir, ki je imel tiskano tvrdko: D. K. v S., drugi pa D. K.-ja nasl. v S., a bil prvi podpisan: D. K.-ja nasl. Jos. K., drugi pa: D. K.-ja nasl. Oba ta podpisa pa sta bila pisana očitno z roko Jos. K.-ja! V dopisih pa se je dolg priznal in prosil odlog za plačilo!

Teh okolišnosti prizivno sodišče ni upoštevalo in jih ni smelo upoštevati, ker so novote, ki so v prizivnem postopanju nedopustne. Toda bilo je že po pravnih podatkih do priziva v položaju, da zavrne priziv, tako da Jos. K. ni uspel z načinom obrambe, kakor si ga je — kljub vsemu! — bil izbral. —rst.

Razvoj češkoslovaške rudarske industrije.

Letošnjega 4. junija se je vršilo pod predsedstvom inženjerja Hořovskya v Pragi 5. redno zborovanje zveze rudniških lastnikov v češkoslovaški republiki. Letno poročilo je zelo obširno. Glavne misli so tele: Negotovost splošnega političnega in gospodarskega položaja v Evropi, ki traja še vedno, tudi češkoslovaški rudarski industriji ni dovolila normalnega razvoja. Industrija rjava premoga je beležila lani 30 odstotni minus napram letu 1913. Vzrok je že imenovani gospodarski položaj in pa sedemtedenski štrajk, vsled katerega je bilo manj nakopanih dva in pol milijona ton. Zlasti neugodne so bile razmere v okraju Folknov, kjer so nakopali 35% manj premoga kakor leta 1913. in 50% manj kakor leta 1922. V okrajih črnega premoga je bil položaj vsled ruhrskega spora bolj ugoden, vendar je bilo pa tudi črnega premoga manj nakopaneja kakor v predvojni letih. Izdatno zboljšala napram letu 1922. se je pa industrija koksa. Leto 1922. je bilo kritično, potem je šla pa produkcija gor in je v zadnjih mesecih 1923 dosegla skoraj predvojni kvantum. Vendar pa pravijo, da je to zboljšanje samo posledica razmer v Poruhrju in se bojijo, da

se bo spet obrnilo. Nalaho zboljšanje v rudarstvu preteklega leta izkazuje tudi Slovaška, kakor je razvideti iz večjega števila delavcev.

Lani so hoteli na Češkoslovaškem poceniti vse industrijske produkte. Predpogoj je pocenitev surovin in v prvi vrsti premoga; temu predpogoj je pa spet zmanjšanje produkcijskih stroškov premoga in s tem v zvezi znižanje plač. Poskus znižanja delavskih plač je pa povzročil splošni premogarski štrajk, ki je trajal od 20. avgusta do 8. oktobra, celih sedem tednov. To je največji štrajk v premogovni industriji v zadnjih letih. Škoda je seveda ogromna. Prvič ni bilo mogoče ruhrskega spora izkoristiti tako, kakor bi se bil sicer lahko, drugič so pa morali češki konsumenti kupovati celo tuji premog; Poljska ga je importirala 434.000 ton, Nemčija pa 54.000. Štrajk se je končal s kompromisom, cene premogu so znižali, plače pa tudi nekoliko. Kljub temu je pa ministrstvo za javna dela cene premogu še posebej še enkrat znižalo.

Pogled v bodočnost ni razveseljujoč, so rekli lastniki premogovnikov. V prvi vrsti bodo vplivale gospodarske razmere sosedov; bolj ko so zamotane, bolj je za Čehe. Zla-

sti na Nemčijo gledajo z veliko skrbjo; ta se hoče s pomnoženo produkcijo otresti zlasti češkega riavega premoga in ima tudi uspehe: produkcija 1913 78 milijonov ton, 1922 137, 1923 115 milijonov ton. Pač je pa šla nemška produkcija črne-

ga premoga nazaj — vsled zasedbe Poruhra in zgube Gornje Šlezije; leta 1913 je znašala 190 milijonov ton, leta 1923 pa samo 55. Slabo vplivajo tudi visoka vozna in pa socialne dajatve, ki so res naravnost neznosne.

Dr. M. Obersnel.

K vprašanju carinske zaštite naše države.

I.

Položaj železne industrije v naši državi je že približno štiri leta predmet pesimističnih razmotrivanj našega časopisja, kolikor se bavi z gospodarskopoličnimi vprašanji. Izvzemši nekaj prav kratkih razdobij boljšega obratovanja, se nahaja naša železna industrija ves ta čas v znamenju hude depresije, prehajajoče vedno bolj že v resnično krizo. Že leta 1921. je bila jeklarna v Guštanju primorana odpustiti skoraj polovico svojega delavstva in tudi železarna v Zenici je tedaj prav znatno znižala svoj delavski stalež. Železarna na Jesenicah je vzdrževala doslej svoje delavstvo tudi v najtežavnejših časih, a tudi tu se je bati, da nastopi čas, ko bodo redukcije neizbežne. Sedanji položaj v glavnih obrisih je ta: Železarna na Jesenicah vzdržuje v svojih obratih omejeno obratovanje, pri katerem je velik del delavstva zaposlen z neproduktivnim delom; železarna v Štorah obratuje le v daljših presledkih; v jeklarni v Guštanju počiva delo v martinarni že izza lanske jeseni, v ostalih obratih je delo skrajno skrajno in vsaki peti teden počiva delo popolnoma v celi tvornici; Železarna v Zenici je začetkom marca t. l. popolnoma ustavila obratovanje v martinarni in odpustila veliko število delavstva; ves obrat počiva še sedaj.

Nehote se nam spriče do žalostne slike vsiljuje vprašanje po vzrokih. — Kako je to mogoče, da vsa ta podjetja, ki so v dobi pred vojno in deloma tudi med vojno redno in dobro obratovala, v dobi po vojni nikakor ne uspevajo? Saj bi človek vendar mislil, da mora baš proizvodnja železa in jekla kot prva zopet oživeti in uspevati, ko nastopi po večletnem neprestanem uničevanju gospodarskih dobrin zopet doba obnavljanja in produktivnega dela. Ali ni v današnjem gospodarstvu in v današnji tehniki baš železo ena najvažnejših potrebščin?

Položaj je na prvi pogled res absurd, a postane razumljiv, če se analizirajo okoliščine, ki ga povzročajo. Teh vzrokov je nebroj. Preiskovati jih tu ali pa tudi le naštevati jih v podrobnem bi me daleč dovedlo preko začrtanega si obsega te razprave. Le toliko naj tu ugotovim, da so vzroki deloma občega, mednarodnospodarskega značaja, torej taki, da zadevajo v večji ali manjši meri v obče vsako industrijsko delavnost po vojni in v vseh ali pa skoraj v vseh državah, deloma so pa taki, da zadevajo baš industrijsko delavnost v naši državi in osebno industrijsko delavnost pri proizvodnji železa in jekla.

Vsaka smotreno načrtana narodnogospodarska politika se mora ozirati i na položaj, ki ga ustvarjajo činenice, občega, mednarodnogospodarskega značaja, i na dejstva, ki so v posebni zvezi z notranjim, narodnogospodarskim ustrojem in položajem. To velja za industrijo baš tako kakor za vse druge panoge proizvodnje in narodnega gospodarstva sploh in vsako zanemarjanje dejstev prvega ali drugega izvora mora neizbežno dovajati do rezultatov, ki niso v skladu z zahtevami zdrave gospodarske politike. Ako se pa takemu neupoštevanju dejstev in okoliščin s strani činiteljev, ki dajejo smer gospodarski politiki, pridružujejo še posebne, baš prospevanju dotične stroke neugodne okoliščine, mora biti končni efekt še prav posebno neugoden, kakor to tudi vidimo baš pri industriji železa in jekla v naši državi.

Skoraj vse kontinentalne evropske države, ki imajo kaš industrije, so se deloma zaradi zaštite te industrije, deloma zaradi splošnih gospodarsko-

političnih ciljev v dobi po vojni še nadalje posluževale onih prohibitivnih mer proti nezaželenemu uvozu, ki jih je ustvarila vojna, ali pa so uvedle med sredstva svoje gospodarske politike visoke zaščitne carine in izjemno carinsko obrambo proti tujemu »dumpingu«; v poslednjem oziru je celo v Angliji, tej klasični deželi gospodarskega liberalizma, nujna potreba izjemnega časa premagala doktrinarne pomisleke. Naša gospodarska politika tej obči smeri doslej ni sledila; kakor je industrija pri nas po činjenicah notranjega gospodarskega ustroja in razvoja vobče težje prizadeta nego druge panoge domače produkcije, tako se tudi v zunanji gospodarski politiki njeni interesi doslej niso mogli uspešno izveljaviti. Še tam, kjer je bil namen gospodarskopoličnih ukrepov, da bodo v korist industrije, je njih izvajanje v rokah neokretne in svojo nalogo čestokrat napačno razumevajoče uprave industrije povzročilo marsikaj in marsikje več škode, nego koristi.

Tem okoliščinam splošnega značaja se pridružujejo one, ki zadevajo pri nas železno industrijo še posebe in ki so večinoma v zvezi s teritorialnimi izpremembami, nastalimi z našim državnim ujedinjenjem. Naj navedem le najznačilnejše. V poprejšnjih državnih mejah so bila naša podjetja v pogledu surovin in ostalih potrebščin obratovanja v mnogo manjši meri odvisna od inozemstva, nego v naši državi. Tako je n. pr. produkcija surovega železa, uporabnega za proizvodnjo kovnega železa in jekla, v naši državi povsem nezadostna; imamo sicer ogromne zaklade prvovrstne železne rude, ni pa pri nas modernih velikih plavžev, ki bi iz te rude izdelovali surovo železo. Vares in Topusko ne zadoščata. Surovo železo se mora zato večinoma uvažati iz inozemstva in pri tem uvozu svoje najvažnejše surovine so naša podjetja v veliki meri odvisna baš od onih inozemskih podjetij, s katerimi morajo na tukajšnjem domačem trgu konkurirati v finalnem produktu. Razumljivo je, da plačujejo to odvisnost z višjimi cenami surovega železa. Slično je s starim železom, katerega je v naši državi vsled še zastalega tehničnega razvoja komaj za tretjino tekoče potrebe naših podjetij. Iz drugih držav je pa izvoz deloma zabranjen, deloma obremenjen s preobčutnimi vozarinami. Tako zadevajo teritorialne izpremembe, nastale z našim ujedinjenjem, v svojih gospodarskih posledicah baš pri podjetjih železne industrije globoko v njihove eksistenčne pogoje. Tu označene posledice pa bodo učinkovale tako dolgo, dokler ne bomo imeli zadostne in cenene domače produkcije surovega železa. Svoj izraz dobivajo te posledice seveda v zvišanih stroških produkcije naših podjetij, ki so tako v konkurenčnem boju z inozemsko industrijo že v naprej na slabšem, dokler se s primernimi gospodarsko-političnimi sredstvi ti nepovoljni učinki ne izravnavajo.

Vse označene činjenice, ki morajo tvoriti izhodišče gospodarskopoličnih ukrepov v cilju boljšega razvoja, se dajo strniti v sledeče ugotovitve:

1. Domača železna industrija obratuje vsled razmer, ki so v bistveni zvezi z gospodarskimi prilikami naše države, v težavnejših okoliščinah in z večjimi produkcijskimi stroški nego industrija tistih držav, ki uvažajo k nam železo in železne izdelke.
2. Gospodarskopolična zaštita proti uvozu tujega železa je nezadostna.
3. Izvoz v inozemstvo je ne le vsled razlike v produkcijskih stroških v primeri s tujo industrijo, temveč tudi po prohibitivnih merah dotičnih držav večinoma onemogočen. (Dalje.)

Nov avstrijski denar.

Te dni je Avstrija prenehala računati z ničlami. Govorilo se ne bo več o 10.000 kronah, ampak le o enem šilingu. Hkratu se bodo tudi stotaki izpremenili v manjše številke. Kakor smo poročali, so se z dnem 16. t. m. izdale nastopne denarne vrednote: srebrni šiling (10.000 K), bronasti šiber (100 K), bronasti dvojnat šiber ali krajcar (200 K), nikelnasti novc za 10 šiber (1000 K). Pozneje se izdajo tudi novci za polovico šilinga (5000 K) in za dvojni šiling (20.000 K).

Novi srebrni denar (šiling) je približno enako velik, kakor so bili staroavstrijski novci za dve kroni. Šiling je legiran s srebrom in vsebuje 8 delov srebra in dva dela bakra ter je težak 7 gramov. Čiste vrednosti ima 800 tisočink. Njegova kovinska vrednost je 8000 K. Novci iz niklja po 1000 K so približno enako veliki, kakor staroavstrijske 20 vinarske desetice. Bronasti dvojni šiber je tako velik, kakor nekdanji krajcar, navadni šiber pa kakor vinar.

Ime šiling se bo brez dvoma kmalu udomačilo, ker je bilo že pred stoletji v rabi. Dvomljivo pa je, ako se bo udomačilo ime šiber.

Povodom izdaje tega denarja se hkratu vzame iz obtoka odgovarjajoča množina papirnatega denarja. Izdaja trdega denarja za splošen promet bo po pričakovanju avstrijske vlade vzgojevalno vplivala na prebivalstvo in brez dvoma pripomogla do večje varčnosti, ker se bo prebivalstvo, ki se je v deflacijski dobi odvadilo ceniti denar in njegovo vrednost, znova navadilo pretehtovati svoje izdatke. Kdor je do sedaj zaslužil na mesec 2.000.000 K, bo dobil v bodoče le 200 šilingov in imel kar naenkrat pred seboj predvojno številko svojega zaslužka. To dejstvo utegne marsikoga napotiti do večje skromnosti in spoznanja, da je skrajni čas, da začne varčevati. Ako se bodo ta pričakovanja uresničila, pomeni izdaja novega drobiža za Avstrijo pričetek vpostavitve normalnih pojmov o vrednosti denarja.

Izdaja novega denarja pomeni prvi korak k uvedbi nove valute, v kolikor jo bo dopuščala sanacija državnega gospodarstva. O nadaljnjih namerah avstrijske vlade je pred kratkim izjavil predsednik Narodne banke dr. Reich na nekem gospodarskem kongresu v Nemčiji nastopno: »V nasprotju z Nemčijo prehajamo pri nas na novo valuto jako oprežno; srebrni šiling, ki je vreden 10.000 K, ima v prvi vrsti namen, da odpravi škodljivo računanje z ničlami. Šele ko se šiling udomači, bo mogoče uvesti povsem novo valuto na zlati podlagi«.

Trgovina.

Gibanje cen za življenske potrebščine v Beogradu. Beograjski »Privredni pregled« z dne 15. junija t. l. objavlja o gibanju cen za življenske potrebščine v Beogradu za mesec maj l. 1924 nastopni pregled: Ako se vzame, da so bile cene v mesecu maju 1923. = 100, so znašale v mesecu maju l. 1924.: za izdelke iz moke 102,95, za zelenjavo in sadje 95,29, za jajca in mlevske izdelke 122,58, za mesne izdelke 100 in za kolonialno blago 83,10. Povprečna indeksna številka znaša torej 102,85. Ako se pa primerja cene v mesecu aprilu t. l. s cenami v mesecu maju t. l. in vzame za cene v aprilu t. l. številko 100, so znašale cene za izdelke iz moke 97,27, za zelenjavo in sadje 100,68, za jajca in mlevske izdelke 98,79, za mesne izdelke 97,36 in za kolonialno blago 98,21. Celotna indeksna številka znaša pri tej primerjavi za mesec maj t. l. 97,97. — Ker se je to leto spomlad zakasnila in ker so bili tudi velikonočni prazniki pozno, je nastopilo letos sezonsko znižanje cen šele v mesecu maju t. l. v vseh skupinah razen zelenjave in sadja. Zaradi tega je celotna indeksna številka v mesecu maju za 2,03% nižja nego v mesecu aprilu. Ako pa primerjamo cene v tekočem letu s cenami istega meseca v preteklem letu, vidimo, da so se letos povišale le za 2,46%, dasi se je kurz dinarja napram

zlatemu dolarju zvišal v isti dobi za 16,5%.

IV. Ljubljanski vzorčni velesejem obeta biti po dosedanjih izglekih ena največjih narodno-gospodarskih manifestacij, kar jih je bilo še v Jugoslaviji prirejenih. Krog razstavljalcev se bo izpopolnil poleg lanskeletnih s celo vrsto novih, ki bodo prinesli svoje prvovrstne novosti. Pa tudi dotok kupcev bo močan, zlasti vsled tega, ker je Ljubljanski velesejem splošno priljubljen širom države. Zasiurani so že večji poseti kupcev iz Srbije, Hrvatske, Banata, Bosne in seveda tudi iz Slovenije. Izvedena je obširna akcija, da se letos tudi kmetovalce močno privabi na obisk sejma in nakup njim potrebnih predmetov. Le-tošnji velesejem se vrši že poporej kot prejšnja leta, namreč 15. avgusta, s čemur je zlasti kupcem izven Slovenije zelo ustreženo, ker morejo svoje trgovsko potovanje zvezati z izleti v našo divno Gorenjsko. K dobri izvedbi akcije za pridobitev čim večjega števila kupcev, smo dolžni veliko zahvalo trgovskim korporacijam po celi državi, ker vsaka organizira v svojem okolišu poset svojih članov. Značilno je, da se bodo letos legitimacije za poset sejma in polovično vožnjo na železnici (tudi na brzovlakih) prodajale v preko štiristo krajih naše države. Podani so vsi predpogoji za najuspešnejši zaključek razstavljalcev in upamo, da se bo izvedla letos naša največja narodno-gospodarska prireditve v splošno zadovoljstvo vseh. Ljubljanski velesejem bo zopet tisto mesto, ki izbira v vzajemnosti brez političnih strasti brate Srbe, Hrvate in Slovence. Da se zamore pravočasno vse urediti in zadovoljiti vse razstavljalce z razstavnimi prostori, se naproša vse one, ki še niso poslali prijavnice, naj to nemudoma store. S tem koristijo sebi in pa tudi drugim podjetjem, katerim ni potreba čakati z ureditvijo razstavnih prostorov.

Industrija.

Glavna skupščina Zemaljskog Saveza Industrijalaca v Zagrebu. V nedeljo, dne 15. t. m. dopoldne se je vršila ob številni udeležbi predstavnikov včlanjenih industrijskih podjetij ter ob prisotnosti zastopnikov Centrale industrijskih korporacij v Beogradu ter Zveze industrijcev v Ljubljani XVI. redna glavna skupščina Saveza industrijalaca v Zagrebu. G. predsednik S. D. Aleksander je podal izčrpan poročilo o sedanjem gospodarskem položaju ter o številnih akcijah, katere je podvzel Savez v interesu napredka in razvoja industrije. V svojem poročilu se je gospod predsednik Aleksander s priznanjem spominjal delovanja Centrale industrijskih korporacij v Beogradu, ki s požrtvovalnim predsednikom g. Ignat Bailonyjem na čelu v odlični meri podpira delo teritorialnih industrijskih organizacij. Glavna skupščina je soglasno odobrila računski zaključek za leto 1923 ter proračun za leto 1924. Tiskano poslovno poročilo kaže vsestransko delovanje saveza glede raznih gospodarskih vprašanj. Osebito intenzivno je bilo delovanje saveza glede finančne in valutne in glede trgovske in carinske politike. Savez, ki razteza svoj delokrog na Hrvatsko in Slavonijo, je štel koncem leta 1923.: 262 članov, predstavnikov najuglednejših hrvatsko-slavonskih industrijskih tvrdk. Savezni urad je za poročilo zbral poslovne podatke o 214 podjetij, ki so včlanjeni v zvezi in objavlja na koncu poročila na podlagi teh podatkov zanimivo statistiko. Ta statistika izkazuje, da so označena podjetja zaposlovala 30 tisoč 374 delavcev in 7019 delavk ter 4070 uradnikov in nameščencev. V letu 1923. so izplačala 229.545.605 Din mezd in plač, porabila 3.585.742 q premoga in imela pri Narodni banki 38.547.000 Din direktnega kredita. Davkov so plačala: direktnih 17.242.466 Din, trošarin in monepolskih taks pa 100.631.239 Din. Svojih izdelkov so označena podjetja prodala v inozemstvo leta 1923. za 321 milijonov 117.459 Din.

Industrija na Hrvatskem in v Slavoniji. Poročilo saveza industrijalaca v Zagrebu za l. 1923. navaja, da je bilo v področju zagrebske inspekcije dela v letu 1923. 715 podjetij, ki zaposlujejo 38.956 delavcev in porabljajo 53.176 konjskih sil, v področju osješke inspekcije dela pa je 336 podjetij, ki zaposlujejo

13.691 delavcev in porabljajo 25.223 konjskih sil. Delavskih štrajkov je bilo leta 1923. le 51, od teh se jih je končalo z delnim uspehom delavcev 39.

Obrt.

Konferenca gostilničarjev in kavar-narjev v Beogradu. — Dne 11. junija t. l. se je vršila v Beogradu konferenca gostilničarjev in kavar-narjev, katere so se v precejšnjem številu udeležili tudi gostilničarji in kavarnarji iz prečanskih pokrajin. Na kongresu se je razpravljalo o vseh aktualnih vprašanjih gostilničarske stroke. Osobito so se čule ostre pritožbe proti previsokim taksam in proti kaznim, ki se nalagajo za vsako, še tako malenkostno napako pri registru, ki so ga dolžni voditi gostilničarji o prodaji žganja. Končno se je sklenilo, da se skliče dne 26. septembra t. l. v Beograd kongres vseh gostilničarjev in kavar-narjev naše države, da sklepajo o korakih, ki naj se ukrenejo, da se omili sedajni položaj gostilničarske stroke.

Denarstvo.

Visoka naša plačila na Čehoslovaškem. Naša država je zadnje dni železniškim delavnicam na Čehoslovaškem za popravilo železniških vagonov in lokomotiv plačala znesek 25.000.000 čeških kron.

Avstrijska narodna banka je sklenila povišati obrestno mero na 12%, da tako doseže nadmoč na denarnem trgu in izvede izenačenje svoje obrestne mere sicer običajno obrestno mero. Hkratu je pozvala banke, da ne prevale poviška v celoti na svoje stranke, ampak da prevzamejo en del poviška tudi nase. Na podlagi tega poziva so banke sklenile, da povišajo obrestno mero za industrijske in trgovske kredite le za 1 1/2%. Obrestno mero za tuja dobroimetja bodo banke zvišale za 2% na ta način, da bodo obrestovale dobroimetja, ki se morejo dnevno realizirati, z 9%, ostala dobroimetja pa pri enomesečni odpovedi z 10%, pri dvomesečni odpovedi z 11% in pri trimesečni odpovedi z 12%.

Zaključek likvidacije Avstro-ogrske banke. — Kakor javljajo z Dunaja, bodo tekom tega tedna likvidatorji Avstro-ogrske banke izdelali uradno končno poročilo, s čimer bo likvidacija končno zaključena. Poročila pa nimajo toliko pomena za Avstrijo, kakor za druge države, ki bodo iz njega mogle razvideti, v kolikor bodo odškodovane za njihovo kronsko dobroimetje. Da pogodbe z Rumunijo in Poljsko še niso ratificirane, ne bo imelo nobenega vpliva.

Davki in takse.

Dopolnilna prenosna taksa. Generalna direkcija posrednih davkov po došli poročilih vstraja še vedno na stališču, da so tovarniške nepremičnine, ki so trajno oproščene zemljiškega ali hišnega davka, kljub temu zavezane dopolnilni prenosni taksi, češ da se plačuje od nepremičnin davek indirektno pri obdajanju podjetja. Po njenem tolmačenju bi se mogla tovarniška poslopja oprostiti dopolnilne prenosne takse le, ako bi se od njih ne plačeval noben davek niti direktno, niti indirektno. Interesente opozarjamo na to tolmačenje in jim svetujemo, da na izrecno zahtevo prijavijo za odmero dopolnilne prenosne takse nepremičnine, ki so trajno oproščene zemljiškega ali hišnega davka. Pripomnejo pa naj, da so te nepremičnine (glede zemljiškega davka kot stavbene parcele, dvorišča itd. po § 2. zakona z dne 24. maja 1869, drž. zak. št. 23. in glede hišnega davka po § 9. dekreta bivše dvorne pisarne z dne 19. februarja 1820, št. 351 in z dne 1. julija 1834, št. 2078) trajno oproščene zemljiškega ali hišnega davka in zahtevajo, da se po tar. post. 12., pripombi 12., odst. IV., št. 1. taksne tarife zakona o taksah in pristojbinah oproste tudi dopolnilne prenosne takse. Ako bi jim davčni urad kljub temu odmeril dopolnilno prenosno takso, naj vložijo proti odmeri pritožbo in v primeru, da bi bila ta brezuspešna, pritožbo na državni svet.

Carina.

Izpremembe in dopolnitve v izvozni carinski tarifi. Za pravilno izvajanje razpisa ministrskega sveta z dne 6. junija t. l., št. 28.108, ki smo ga objavili v 70. številki (dne 14. junija t. l.), je generalna direkcija carin izdala carinarnicam nastopno navodilo: 1. Izpremenila in dopolnila se je izvozna tarifa, ki je objavljena v 16. in 17. številki Carinske službe z dne 10. oktobra 1923. Besedilo te tarife, v kolikor je izpremenjeno z zgoraj omenjenim razpisom, se razveljavlja. Kjer je pri eni tarifni postavki sedanje tarife navedenih več vrst predmetov, so ti predmeti oproščeni carine, ako v razpisu (z dne 6. t. m.) niso izrecno navedeni. 2. V pripombi k tar. post. 9. je izpuščena slanina v slani vodi (salamuri), ki je vsled tega oproščena carine. V tar. post. 14., točka 1. se navajajo tudi svinjske kože, torej so tudi te sedaj zavezane izvozni carini. V tar. post. 15., točka 2. se uveljavlja za star papir in odpadke od papirja carina 100 dinarjev za 100 kg. Tar. post. 19./1 b je izpremenjena v toliko, da se bo v bodoče od oblic igličastega drevja pobirala carina 30 Din za 100 kg ne glede na dolžino. Od hrastovih železniških pragov in od hrastovega specialnega gradiva se odslej plačuje carina v gotovini in sicer 15 Din za 100 kg. To carino plačujejo vsi hrastovi železniški pragovi brez oziroma na dimenzije. Prepoved izvažati kostanjev les se je razširila tudi na palice in hlode iz kostanjevega lesa, predelane ali nepredelane. Za oljne sadove in oljno semenje se smatrajo oni plodovi in ono semenje, ki se porablja za pridelovanje olja. Vsled tega je tudi bučno in laneno semenje zavezano carini, izpuščena pa je oljna drozga, ki je odslej prosta carine. 3. Nove izpremembe in dopolnitve se morajo uveljavljati izza dne 10. junija t. l. Za blago, za katero so se ob uveljavljanju ali razveljavljanju carine ali izvozne prepovedi vršili dogovori za prodajo v inozemstvo, odnosno za blago, ki se je prodalo pred uveljavljanjem izprememb in dopolnitev, veljajo določila člena 6. zakona o uvoznih in izvoznih carini.

Promet.

Direkten železniški promet z inozemstvom. Izvoz industrijskih in obrtniških izdelkov iz naše države v sosedne balkanske države je jako oviran, ker nimamo z Rumunijo, Bolgarijo, Grčijo in Turčijo direktnega železniškega prometa. Izvozniki in industrijska podjetja prejemajo opetovano iz naštetih držav vprašanja in naročila za različne vrste blaga, ki ga pa ne morejo odpremiti direktno, marveč le potom špediterjev na obmejnih postajah. S tem se transportni stroški zelo povečajo. Vsi izvozniki imajo zato interes na tem, da bi se čimprej sklenili s temi državami sporazumi za direkten železniški promet in da bi se odpravila prisilna frankatura ter omogočilo pošiljanje blaga tudi na povzetje. Tudi s poljsko republiko, s katero se je že lani sklenila trgovinska pogodba in s katero se nahajamo v pogodbenem stanju, nimamo direktnega železniškega prometa. Naša industrija je pred vojno izvažala v vse te kraje mnogo kovinskih predmetov, raznega orodja ter tudi tekstilnih izdelkov in kemičnih proizvodov. Bilo bi torej v interesu olajšanja in povečanja našega eksporta, da se čimprej vpostavi direktni promet s temi državami, da bi se lahko obnovile dolgoletne predvojne poslovne zveze s starimi odjemalci v teh državah.

Nazadovanje železniškega prometa v Bosni. Državne železnice v Bosni so odpremile v mesecu aprilu 1924 127.162 ton blaga, v mesecu aprilu preteklega leta pa 153.399 ton. Kljub temu so se prejemki vsled zvišanja železniške tarife povišali za 3 milijone dinarjev.

Tarifna politika. Za potrebe domače industrije in trgovine v Sloveniji in na Hrvaškem bi bilo nujno potrebno, da bi se določile za proizvode, ki se pošiljajo v vzhodne in jugovzhodne dele naše države, povoljšane tarifne postavke. Poklicne organizacije in korporacije se trudijo, da bi prepričale merodajne faktore o nujni potrebi revizije tarifnih postavk v tej smeri, žal, da so za enkrat vsa prizadevanja brezuspešna. Vsekakor pa je potrebno, da o tem vprašanju razpravlja tarifni odbor, za čigar skli-

canje je prav sedaj jako ugodno razpoloženje.

Brzojavne pristojbine za inozemstvo. Kakor smo že poročali, je stopila z dnem 1. junija t. l. v veljavo nova relacija za določanje enakovrednosti franka za izračunavanja brzojavnih pristojbin za inozemstvo nasproti prejšnji relaciji za 25%. Ker se naš mednarodni brzojavni promet giblje v posebni meri med Avstrijo, Italijo, Češkoslovaško, Švico, Nemčijo ter Francijo, prinašamo na drugem mestu priročni brzojavni pristojbenik za imenovane države in navedbo pristojbin za ostale važnejše države takozvanega evropskega režima, ki obsega pa tudi en del izvenevropskih dežel. Pri vsaki brzojavki evropskega režima je računati poleg dobljenega števila besed še eno besedo več. Pomniti je tudi, da se za inozemske brzojavke, predane ob nedeljah, ne zaračunava trojna pristojbina, kakor pri tuzemskem prometu.

Izvoz in uvoz.

Železniška tarifa za izvoz. Komerčni oddelček generalne direkcije državnih železnic prične po došli poročilih v kratkem izdelovati posebno tarifo za izvoz. Interesenti se vabijo, da morebitne posebne želje in predloge, ki jih imajo glede te tarife, čimprej sporoče omenjenemu oddelku, hkratu jih pa tudi pošljejo Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Eksporterjem deželnih pridelkov, pšenice, moke itd. — Na znanje! Neka špedicijska trdka v Avstriji, ki se bavi tudi s komisijsko prodajo deželnih pridelkov, pšenice, moke itd., in ki razpolaga z lastnimi velikimi skladišči in obsežnimi prostori za lastno enotirno progo do postaje, dalje s tovrstnimi avtomobili ter ki ima v svojem podjetju zaposleno strokovno popolnoma izobraženo uradništvo, želi zvez z onimi našimi trdkami, ki bi se zanimale za ustanovitve komisijskega ali tranzitnega skladišča deželnih pridelkov, pšenice, moke itd. v Leibnitzu, ki leži ob vzhodnih vratih Avstrije. Natančnejši naslov dotične trdke se izve v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Hmelj.

VI. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov v Savinjski dolini in njeni okolici. (Zalec, SHS, dne 15. VI. 1924). Pri povprečni jutranji temperaturi +9° R in pri zadostni, skoro preobilni padavini, se je hmeljska rastlina nadalje dobro razvijala, je dorasla do konca drogov in žic, je zdrava in brez vsakega mrčesa in kaže obilo panog. Sedaj obsipavajo hmeljarji nasade. Dne 2. junija je huda toča skoro uničila nekaj hmeljišč v okolici Marenberga. — Društveno vodstvo.

Razno.

Statistika o pridelku žita v naši državi. Od 6.265.000 ha obdelane zemlje odpade 1.500.000 ha na ozimino in 54.000 ha na jaro žito, skupaj 1.554.000 ha zemlje. Na tej površini se pridelala na leto 14.100.000 ton žita. Po množini pridelka je naša država na petem mestu v

Evropi. Zalibog, da smo glede racionalnega obdelavanja na enem zadnjih mest. Povprečni pridelek znaša pri nas 8,09 ton, dočim pridelujejo zapadne evropske države na en ha preko 20 ton žita. Posamezne pokrajine pridelajo nastopne množine žita: Srbija 198.000 ton ozimnega in 23.000 jarega, Vojvodina 488.000 ton ozimnega in 4.170 jarega, Hrvatska 335.000 ton ozimnega in 91.117 ton jarega, Bosna in Hercegovina 99.000 ton ozimnega in 15.187 ton jarega, Slovenija 49.600 ton ozimnega in 2104 ton jarega, Dalmacija 16.000 ton ozimnega in 198 ton jarega in Črna gora 4350 ton ozimnega in 428 ton jarega. Najracionalnejše izrablja zemljo Hrvatska, ki pridelala na en ha 13,78 ton. Ostale pokrajine ji slede v nastopnem redu: Slovenija 10,03, Bosna 9,40, Dalmacija 8,83, Črna gora 8,24, Srbija 7,80 in Vojvodina 7,70.

Italijanski interesi v Albaniji. Pred nedavnim časom se je ustanovila v Rimu delniška družba »Alba« z delniško glavnico 600.000 lir, ki ima v prvi vrsti namen eksploatirati albanske gozdove. Družba je pričela svoje poslovanje z nakupom obsežnega hrastovega gozda v bližini S. Quaranta z ugodnim dohodom na morje, namerava pa pokupiti še obsežnejše komplekse v bližini, ki vsebujejo več milijonov kubičnih metrov lesa. Baviti se hoče osobito z izdelovanjem železniških pragov, katere bo izvažala v prvi vrsti v Italijo. Na svojem zadnjem občnem zboru je družba povišala delniško glavnico na 1.500.000 lir, da bo čimprej mogla vresničiti svoje dalekosežne namene.

Potrošnja rjavega premoga iz Slovenije na naših železnicah v I. 1923. — V I. 1923. se je oddalo od proizvodnje rjavega premoga v Sloveniji državnim železnicam v Sloveniji 1.121.781 q, žel. direkciji v Zagrebu 1.919.076 q, žel. direkciji v Beogradu 1.216.658 q, žel. direkciji v Subotici 1000 q in južni železnici 2.592.892 q, skupaj 6.851.407 q ali 40,15% celokupne proizvodnje.

Poostretev predpisov glede inozemcev v Madžarski. Za naše razmere je zelo po- učno, kako ravnaajo z inozemci na Madžarskem. Policijske oblasti smejo izgnati vsakega inozemca, ki svojega državljanstva, identitete in življenja ne more zadostno izkazati, ali če so dani proti njegovemu bivanju kaki pomisleki iz političnih razlogov. Pomisleki so dani proti vsem onim osebam, ki so se naselile na Madžarsko po letu 1914 v zvezi s kakim emigracijskim gibanjem, ki od strani ogrske države ni zaželeno. Kot takega se se smatra tudi vsakega inozemca, ki se omalovažujoče izraža o ogrski državi, armadi, poklavarju države ali madžarskem narodu.

Posredovalnica za službe Slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani ima vedno na razpolago vse vrste trgovskega personala in posluje za poslodavce brezplačno. Vse gg. trgovce, kakor tudi ostale podjetnike prosimo, da pri njih izpraznjena mesta vedno prijavljajo na naslov: Posredovalnica Slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani (telefon št. 552).

Brzojavni pristojbenik

za države evropskega režima, veljaven od 1. junija 1924.

(Na podlagi relacije 1 Frank = 15 Din.)

Avstrija, Alba- nija, Grška,* Italija, Madžar- ska, Rumunija			Čehoslovaška via Avtriche			Švica via Italije			Francija Nemčija Poljska			Ostale važnejše države evropskega režima			
be- se-de	à Fcs — 18		be- se-de	à Fcs — 19		be- se-de	à Fcs — 22		be- se-de	à Fcs — 25		država	via	basada à	
	Din	p		Din	p		Din	p		Din	p			Din	p
1	15	—	1	15	—	1	15	—	1	15	—	Alžir	Italije-France	5	25
2	15	—	2	15	—	2	15	—	2	15	—	Anglija	" "	5	70
3	15	—	3	15	—	3	15	—	3	15	—	Belgija	" "	4	35
4	15	—	4	15	—	4	15	—	4	15	—	Bolgarija	directe	2	25
5	15	—	5	15	—	5	16	50	5	18	75	Danska	Autriche-Allem.	4	35
6	16	20	6	17	10	6	19	80	6	22	50	Holand.	Autriche	4	35
7	18	90	7	19	95	7	23	10	7	26	25	Luksemb.	Autriche-Allem.	4	35
8	21	60	8	22	80	8	26	40	8	30	—	Maroko	Italije-France	7	275
9	24	30	9	25	65	9	29	70	9	33	75	Norvešk.	Autriche	5	85
10	27	—	10	28	50	10	33	—	10	37	50	Rusija	Roumanie	8	475
11	29	70	11	31	35	11	36	80	11	41	25	Portug.	Italije-France	6	40
12	32	40	12	34	20	12	39	60	12	45	—	Smirna	Salonique	7	425
13	35	10	13	37	05	13	42	90	13	48	75	Španija	Italije-France	4	80
14	37	80	14	39	90	14	46	20	14	52	50	Švedska	Autriche	4	80
15	40	50	15	42	75	15	49	50	15	56	25	Tanger	Italije-France	7	275
16	43	20	16	45	60	16	52	80	16	60	—	Tripolis	Italije	10	725
17	45	90	17	48	45	17	56	10	17	63	75	Tunis	Italije-France	5	25
18	48	60	18	51	30	18	59	40	18	67	50	Turčija	Bulgarie	6	375
19	51	30	19	54	15	19	62	70	19	71	25				
20	54	—	20	57	—	20	66	—	20	75	—				

Pripombe: minimum 1 Frank = 15 Din, pri vsaki brzojavki se računa + 1 beseda, ob nedeljah navadna pristojbina. — * Grška = samo celina.

Stanovanjske razmere na Dunaju. Stanovanjski urad za mesto Dunaj je v letu 1923 na novo nakazal 2310 stanovanj v novozgrajenih hišah, 71 v do-
zidkih, 975 v drugih stavbah in 288 v barakah. Iz za l. 1919 je ta urad naka-
zal 5006 stanovanj. Koncem leta 1923
ni imelo še 64.069 strank stanovanj, med
tem 21.368 takih, ki stanovanje najnuj-
nejše potrebujejo.

**Trgovski stiki Zedinjenih držav ame-
riških z Rusijo.** V mesecu marcu t. l.
so Zedinjene države uvozile iz Rusije
za 680.000 dolarjev blaga, dočim so ga v
istem mesecu leta 1923 uvozile le za
242.000 dolarjev. Od meseca junija 1923
do konca meseca marca 1924 je znašal
uvoz že 7.073.000 dolarjev, v istem raz-
dobju l. 1922-23 pa le 649.000 dolarjev.
Nasprotno je uvoz Zedinjenih držav v
Rusijo znašal v mesecu marcu 1924
2.930.000 dolarjev napram 889.000 dol.
v marcu l. 1923. Zedinjene države so
uvozile v označenem razdobju (1923-24)
za 6.539.000 dolarjev blaga napram
9.312.000 dolarjem v razdobju 1922-23.

Poljsko državno gospodarstvo. Na
Poljskem so se razmere v toliko uredile,
da so že iz za meseca marca t. l. državni
prejemki višji nego izdatki. Presežek
znaša v mesecu aprilu t. l. 15 milijonov
zlatih frankov. Vsi državni prejemki so
dosegli v mesecu aprilu 1924 vsoto 128
milijonov, izdatki pa 114.100.000 zlatih
frankov. Po pokritju vseh rednih in iz-
rednih kreditov je znašal presežek še
vedno 14.700.000 zlatih frankov. Notra-
nje posojilo je v mesecu aprilu t. l. do-
seglo vsoto 7.100.000 zlatih frankov.

Naraščanje draginje v Avstriji. Po
uradni ugotovitvi paritetne komisije na
Dunaju so se stroški za preživljanje od
dne 15. maja do dne 14. junija povišali

za 2%. Iz za stabilizacije krone, to je iz za
meseca septembra, se je indeksna šte-
vilka nastopno gibala: september 1922
= 100, januar 1923 = 84½, maj 1923 =
103, avgust 1923 = 94½, januar 1924 =
105½, februar 1924 = 107½, marc 1924
= 107½, april 1924 = 107½, maj 1924
= 109½, junij 1924 = 111½.

**Vpliv umetnih gnojil na zvišanje pri-
delkov.** Znani ameriški učenjak profesor
Hopkins je naslovil na številne učenjake
v vseh državah vprašanje, koliko so v
zadnjih 80. letih vplivali na zvišanje pri-
delkov nastopni faktorji: boljše seme,
poraba umetnih gnojil, umestnejše me-
njanje posevka in racionalnejše obde-
lovanje zemlje. Dobil je skoro od vseh
strani odgovor, da se mora polovica po-
viška na pridelkih pripisovati uporabi
ljanju umetnih gnojil, dočim so ostali
faktorji imeli skupno le isti vpliv, kakor
umetna gnojila sama. Le v nekaterih od-
govorih se trdi, da je boljše seme največ
zvišalo pridelek.

Tržna poročila.

Sejmsko poročilo. Dne 13. t. m. se je
pripeljalo na mariborski sejem 115 svinj
in 1 ovca. Cene so bile sledeče: Mladi
prašiči 5 do 6 tednov stari komad po
200 do 225 Din, 7 do 9 tednov stari 250
do 275 Din, 3 do 4 mesece stari 575 do
650 Din, 5 do 7 mesecev stari 750 do
950 Din, 8 do 10 mesecev stari 1100 do
1175 Din. 1 kg žive teže 15 do 17.50 Din,
1 kg mrtve teže 20 do 23.75 Din. Ovca
225 do 250 Din. Na sejmu je bilo skoraj
vse razprodano, ker so kupci prišli iz
Logatca, Guštanja in Prevalja, nasprotno
pa prodajalcev ni bilo mnogo, ker je
zjutraj in predpoldne deževalo.

Cene za kolonijalno blago v Zagrebu
14. junija t. l. Sladkor kristalni 17.30,
sladkor v kockah 19.60, kava Rio (na-
vadna) 38, ista najboljše vrste 40, riž
prve vrste 8.75, druge vrste 8.25, jedil-
no olje 26, frankova kava 25, amerikan-
ska mast v sodih 26.

Državna borza dela v Mariboru. Zad-
nji teden, t. j. od 8. do 14. junija t. l., je
bilo pri tej borzi dela 148 pripravljenih
prostih mest, dela je iskalo 177 oseb, v
46 slučajih je posredovala borza, 44 oseb
je pa odpotovalo; od 1. januarja do 14.
junija t. l. pa je bilo 3817 prostih mest
pripravljenih, 5144 oseb je iskalo dela,
v 1904 slučajih je posredovala borza in
1111 oseb je odpotovalo. Brezposelnost
je skoraj povsem pnehala, kajti v zad-
njih 14 dnevih je imela borza dela ved-
no mnogo dela na razpolago, kakor ka-
že sledeči pregled stanja na delovnem
trgu. Dela je iskalo: 5 gospodinj, 43
hlapev in dekel, 8 viničarjev, 2 drvar-
ja, 2 lovca, 2 ekonoma, 1 šafar, 10 ru-
darjev, 2 vrtnarja, 1 kamnosek, 11 pod-
kovskih kovačev, 1 kotlar, 1 zlatar, 18
strojniških in stavbenih ključavničarjev,
8 mehanikov, 1 urar, 15 mizarjev, 4 ko-
larji, 1 sodar, 1 žagar, 2 sedlarja, 4 us-
njarji, 22 kovačev in šivilij, 8 peric, 7
čevljarjev, 9 mlinarjev, 7 pekov, 4 me-
sarji, 2 pivovarilca, 4 zidarji, 3 slikarji,
5 tesarjev, 6 strojnikov, 102 tovarniških
in pomožnih delavcev in delavk, 14 slug,
8 knjigovodij, 9 trgovskih sodrnikov
in sodrnic, 2 šoferja, 5 kočijažev, 24
pisarniških moči, 7 kontoristk, 103 go-
spodinj, kuharic, služkinj, sobaric itd.,
20 vzgojiteljic, 22 vajencev in vajenk.
Dela je bilo na razpolago: 116 hlapev
in deklam, 3 poljskim delavkam, 4 žen-
skam za trte vezati, 10 viničarjem, 20

rudarjem, 4 kamnosekom, 1 kovaču za
kose, 1 ključavničarju za železno in ko-
vinsko pohištvo, 2 kovotlačiteljema, 3
izdelovalcem godal, 3 sodarjem, 4 ža-
garjem, 1 tkalcu za sukno, 1 tapetniku,
3 čevljarjem, 2 pivovarilcema, 2 prire-
zovalecema gornjih del čevljev, 1 mlinar-
ju, 1 slaščičarju, 1 siadoledarju, 10 po-
možnim delavkam v opekarno, 2 go-
spodinjama, 2 prodajalkama, 3 prvovrst-
nim kuharicam v hotel, oziroma v re-
stavracijo, 2 natakaricama, 4 šiviljam
za perilo, 1 šteparici vrhnjih delov čev-
ljev, 2 vzgojiteljicama, 105 kuharicam,
služkinjam, sobaricam itd.

Dobava, prodaja.

Dobava skretnic. Pri ravnateljstvu
državnih železnic v Subotici se bo vršila
dne 5. julija t. l. ofertalna licitacija gle-
de dobave skretnic.

Dobava bombaža za čiščenje. Pri ravnateljstvu državnih železnic se bo vršila dne 5. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 20.000 kg bombaža za čiščenje.

**Dobava matie in protimatie ter vija-
kov.** Pri ravnateljstvu državnih želez-
nic v Zagrebu se bo vršila dne 6. julija
t. l. ofertalna licitacija glede dobave
20.000 kg matie in protimatie ter 15.000
kilogramov vijakov.

Prodaja odpadkov od blaga. Pri upra-
vi 2. zavoda za izradu vojne odeče v
Sarajevu se bo vršila dne 6. julija t. l.
prodaja odpadkov od blaga (sukna, odej-
i. t. d.)

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki
so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice
v Ljubljani interesantom na vpogled.

Tančica za krste

okraski, mrtvaški čevlji, žepni
robci, razni frakovi, vezena, čipke,
nogavice, otroške če-
pice, sukanec, moderc, vilice
in verige, vezalke, pavla
kvačkanec D. M. C., prejca za
vezenje, clastika, podpefnički
"Eterna" in razni gumbi vedno
v veliki izbiri pri trdki
Osvald Dobeic, Ljubljana,
Sv. Jakoba trg 9.

Hiša in gostilna

Enonadstropna hiša s staro gostil-
no, pripravna tudi za vsako drugo
obrt, ob deželni cesti, v bližini že-
lezniške postaje v Kočevju, se
proda. K hiši spada: gospodarska
poslopja, lep sadni vrt, njive, trav-
niki in gozd. — Pojasnila daje
tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani
priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje
moko
in deželne pridelke
raznovrstno
rudninsko vodo
Lastna pražarna za kavo
in mlin da dišave z elek-
tričnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Mi smo **znižali ceno** našim

la jermenom na Din 145⁰⁰ za 1 kg.

Na veliko odgovarjajoči popust.

Nabavno središče za poljedelske stroje:
Krunoslav Stj. Jakovlić k. d.

Glavno zastopstvo:

International Harvester Company of America,
Chicago.

Zagreb, Martičeva ulica 14, vogal Radišine ulice.

Brzjavi: Poljostroj.

Pile in rašple (turpije)

NOVE, najboljše kvalitete, vse vrste, vsak posamezni komad
zajamčen.

PREVZAMEMO TUDI STARE PILE v nanovo nasekanje.
Izvršitev v najkrajšem času, jamstvo za prvovrstno delo, cene
zmerne.

BRATA KOLENC, tovarna za pile in parna brusilnica,
MIRNA. — Dolenjsko.

Malinovec

pristen, naraven
1 kg 20 dinarjev

nudi
lekarna dr. G. Piccoli v Ljubljani

Dalmatinski

la Portland cement

svetovne znamke

„SALONA“ (Tour)

nudi po najnižji dnevni
ceni promptno tvornica
„Split“ del. dr. za cement
Portland iz skladišča v
Ljubljani, Aleksandrova
cesta štev. 12.

Naročajte

„Trgovski list“!

TISKARNA „MERKUR“

Trg. - ind. d. d. LJUBLJANA Telefon št. 552

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, posel-
nice, brošure, letake, ce-
nike, pravila itd. itd.

Lastna knjigo-
veznica

Najcenejše nove in rabljene PISALNE STROJE

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih
in kopolnih strojev **Ludovik Baraga, Ljubljana**

Šelenburgova ul. 6. I. nadst. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Barvni frakovi, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine.

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavica:
Din 50.000.000.—

Rezervni zakladi
ca. Din 10.000.000.—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

PODRUŽNICE:

Brežice
Celje
Črnomelj

Gorica
Kranj
Maribor

Metković
Novi Sad
Ptuj

Sarajevo
Split
Trst

Brzjovni naslov:
BANKA LJUBLJANA

Telefon št. 261, 413,
502, 503 in 504

SE PRIPOROČA ZA VSE V BANČNO STROKO SPADAJOČE POSLE